

PRISJEĆANJE NA BORAVKE I PORUKE DR. OTTA VON HABSBURGA U VARAŽDINU 2000. I 2006. GODINE

Hrvatsko-Njemačko društvo Varaždin (HNDV) od svojega je utemeljenja (koncem 1995.) organiziralo posjete poznatih ličnosti s njemačkog govornog područja Varaždinu s ciljem promicanja kulturnih, znanstvenih i gospodarskih odnosa. Među takvim ličnostima bio je i nadvojvoda Otto von Habsburg čiji je boravak u Varaždinu HNDV upriličio u dva navrata: povodom obilježavanja svoje petogodišnje (2000. god.) i svoje desetogodišnje obljetnice (2006. god.). Autor u članku podsjeća na ta dva boravka dr. Habsburga u Varaždinu i njegove poruke.

UVOD

Dr. Otto von Habsburg
(Foto René Schrei, Varaždin, 16. lipnja 2006.)

Povodom obilježavanja 5. obljetnice svojeg utemeljenja, *Hrvatsko-Njemačko društvo Varaždin (HNDV)* ugostilo je 28. i 29. ožujka 2000. god. visoke goste – tada predsjednika *Paneuropske unije (PEU)* i zastupnika bavarske *Kršćansko socijalne unije (CSU)* u Europskom parlamentu - dr. Otta von Habsburga i njegovu suprugu Reginu, princezu od Sachsen-Meiningena.

Prigodom boravka nadvojvode dr. Habsburga u Varaždinu, u Koncertnoj dvorani varaždinskog Hrvatskog narodnog kazališta predstavljen je hrvatski prijevod njegove knjige *Paneuropska unija – vizija postaje stvarnost*, a *Hrvatsko-Njemačko društvo Varaždin* uručilo je dr. Habsburgu povelju svoga počasnoga člana.

Potom je dr. Habsburg održao prigodno predavanje o trenutačnoj političkoj situaciji u svijetu i Europi u kojem je, među ostalim, naglasio razloge i potrebu što skorijeg ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Po završetku službenog dijela programa, ugledni se gost zadržao u ugodnom druženju s Varaždincima u prostorijama hotela Turist.

Za njihova boravka u Varaždinu, nadvojvodu O. v. Habsburga i princezu Reginu primio je u Gradskoj vijećnici u ime gradonačelnika i gradskog poglavarstva dr. Janko Pavetić, pročelnik Upravnog odjela za znanost, kulturu i šport, a u rezidenciji Varaždinske biskupije msgr. Ivan Godina u ime biskupa Marka Culeja.

Slika 1. Nadvojvoda sa suprugom u društvu Varaždinaca

Drugi posjet nadvojvode O. von Habsburga Varaždinu upriličen je od 15.-18. lipnja 2006. god. povodom obilježavanja, doduše s neznatnim vremenskim odmakom, 10. obljetnice utemeljenja *Hrvatsko-Njemačkog društva Varaždin*.

Prigodom toga boravka dr. Otta von Habsburga u Varaždinu, u Koncertnoj dvorani varaždinskog HNK predstavljeno je hrvatsko izdanje monografije *OTTO*

VON HABSBURG – Životopis, autora Stephana Baiera i Eve Demmerle u prijevodu Jasne Čmelić.

Ni ovog puta nisu izostali prijemi kod Gradskog poglavarstva, gdje je dr. Habsburga primio tadašnji gradonačelnik dr. sc. Ivan Čehok, te u rezidenciji Varaždinske biskupije, gdje je bio primljen od tadašnjeg biskupa msgr. Marka Culeja. Svečanu večeru za visoke i ugledne goste priredio je u restoranu Zlatna guska tadašnji varaždinski župan Radimir Čačić.

Slika 2. Prijem dr. Habsburga kod gradonačelnika dr. sc. Ivana Čehoka
(Foto R. Schrei)

Slika 3. Prijem dr. Habsburga kod varaždinskoga biskupa msgr. Marka Culeja
(Foto R. Schrei)

Slika 4. Sa svečane večere koju je u čast dr. Habsburga upriličio župan Radimir Čačić. (Foto R. Schrei)

Nakon predstavljanja monografije *Otto von Habsburg – Životopis*, dr. Habsburg održao je prigodni govor, zapravo prigodno predavanje u kojem je zorno izložio trenutačnu političku situaciju u svijetu i Europi, posebno apostrofirajući tadašnji nepravičan odnos Europske unije prema Hrvatskoj te iznoseći činjenice koje su išle u prilog trenutačnog i neodgodivog prijma Hrvatske u Europsku uniju.

Govor je bio tako argumentirano, odlučno i odrješito koncipiran i izrečen da je glavni urednik *Varaždinskih vijesti* Ernest Fišer u svom *Naglasaku* pod naslovom *Nadvojvodine po(r)uke*, među ostalim, napisao: „... stoga ćemo samo upozoriti kako je nadvojvoda Otto, minulog 16. lipnja u Varaždinu, održao jednostavno državničko i političko predavanje, upravo povijesni govor sa sudbonosnim po(r) ukama za budućnost Hrvatske, govor kakav u novijoj povijesti grada Varaždina i Republike Hrvatske – nitko do njega nije održao!“¹

Bio je to nažalost zadnji zapaženiji javni, ali uistinu i povijesni nastup dr. Habsburga, čovjeka koji se tako zdušno svojedobno bio založio za međunarodno priznanje Republike Hrvatske te se njezinom putovnicom, kad je Republika Hrvatska bila priznata, posebno ponosio.

¹ Fischer, E. *Varaždinske vijesti*: „Naglasak. – Nadvojvodine po(r)uke“, Br. 3207, 21. lipnja 2006.

NAGLASCI IZ ŽIVOTA I DJELA OTTA VON HABSBURGA

Životni put nadvojvode Otta von Habsburga

Rođen je 20. studenoga 1912. u Reichenauu u Austriji. Najstariji je sin nadvojvode Karla, kasnijeg austrijskog cara i ugarsko-hrvatskoga kralja i princeze Zite von Bourbon-Parma. 1916. postaje prestolonasljednik Austro-Ugarske, od 1919.-1921. obitelj živi u egzilu u Švicarskoj. 1922. umire mu u egzilu na Madeiri otac, od 1922.-1929. obitelj živi u Lequeitio u Španjolskoj, potom u Steenockerzeelu u Belgiji. 1930. počinje studirati političke i društvene znanosti na sveučilištu u Louvainu u Belgiji, a 1935. promovira s temom iz seljačkog nasljednog prava u Austriji. 1939. boravi u Parizu, potom od 1940.-1944. u Washingtonu, pa do 1951. u Francuskoj. Od 1954. živi dr. Habsburg s obitelji u Pöckingu na jezeru Starnberger u Njemačkoj. 1961. potpisuje dr. Habsburg izjavu da se odriče *carsko-kraljevskog naslova i krune*, kako bi mogao doći u Austriju. 1972., rukovanjem s Brunom Kreiskym na jednoj priredbi Paneuropske unije, počinje pomirenje dr. Habsburga s austrijskim socijalistima. 1978. dobiva njemačko državljanstvo, a 1979. postaje zastupnik bavarske *Kršćansko-socijalne unije* u Europskom parlamentu. Od 1982. član je bavarske *Kršćansko-socijalne unije*. 1951. oženio je princezu Reginu od Sachsen-Meiningena. S njom je imao sedmero djece: pet kćeri i dva sina.

Umro je 4. srpnja 2011. u starosti od 98 godina u svojoj kući u Pöckingu u Bavarskoj, a pokopan je u kapucinskoj kripti u Beču, tradicionalnom mjestu pokopa članova obitelji Habsburg.²

Otto von Habsburg - pobornik i promicatelj paneuropske ideje

Od 1957.-1973. bio je dopredsjednik Paneuropske unije (PEU); od 1973.-2004., kao nasljednik Richarda von Coudenhove-Kalergi, predsjednik PEU-a, a od 2004.-2011. počasni predsjednik PEU-a.³

Otto von Habsburg kao europski parlamentarac ...

Jedan je od najkorektnijih poslanika u EU, uvijek se strastveno zalagao za zamisao ujedinjene Europe, uvijek je opetovano zahtijevao više ovlasti i nadležnosti za parlamentarce EU. O udruživanju Europe kaže: Ako Europa ostane hrpa malih država, ne ćemo moći egzistirati. A to bi bio kraj europske kulture, jer ona se ne može bez odgovarajućeg političkog i gospodarskog razvitka održati (1992.). Već

² Baier, S; Demmerle, E. Otto von Habsburg: Životopis.- Zagreb: Hrvatska paneuropska unija, 2005. Str. 498. – i https://de.wikipedia.org/wiki/Otto_von_Habsburg - 10. veljače 2016.

³ <https://de.wikipedia.org/wiki/Paneuropa-Union> - 12. veljače 2016.

se rano zauzimao za brzu integraciju istočnoeuropskih naroda u Europsku uniju. Kod raspada Jugoslavije bio se posebno založio za brzo pravno priznavanje Hrvatske i Slovenije te je bio jako razočaran kad je EU u tomu zakazala.⁴

Nekoliko izdvojenih misli dr. Habsburga

Prinudna, nametnuta jednakost najveća je nepravda. Ona, naime, koči radne, poduzetne i inteligentne.

Zamjena pravednosti s jednakošću vodi negativnom niveliranju - koči volju za uspjehom i natjecanjem. Pojam jednakosti temelji se na zakonu konvoja: tempo određuje najsporiji u konvoju.

U Europi, koja je siromašna sirovinama, jedino bogatstvo je u kvaliteti ljudi.

Povijest uči da vrhunska dostignuća postiže manjina, elita.

Demokracija, pravilno shvaćena, ne smije značiti neograničenu vlast većine, već njezino priznavanje prava manjini. Na tomu se provjerava pravna država.

Smrt je za mene velika realnost. To je najvažniji dan u životu. Dan kada treba položiti račune.⁵

Nekoliko izdvojenih navoda iz Varaždinskog govora dr. Habsburga 2006. godine

O svojim roditeljima

Kad čovjek postane tako star kao ja, može se samo Bogu zahvaliti da mu je za cijeli život postavio tako predivnu zadaću. Vidite, ja sam gledao što su činili moji roditelji. O životu moga oca, koji je po ljudskoj prosudbi tragično završio, danas se može reći da je to bio uspješan život. A onda moja majka, koja je bila hrabra osoba, koja je također išla istim smjerom i koja mi je prenijela u nasljeđe stvari koje čovjeku ostaju za cijeli život. Mogu Vam primjerice reći kako su mi moji roditelji jednostavno prenijeli, duboko usadili, ljubav prema stanovitim narodima. Primjerice prema Hrvatskoj. Više se nisam mogao osloboditi, čak i da sam htio ne bih mogao više biti sretan kad se ne bih zauzimao za Hrvatsku. Tu ljubav čovjek ima u sebi, to nije nikakva zasluga, to je čovjeku jednostavno dano.

O lošem hrvatskom propagandnom aparatu

Što pak se tiče obveze prema Hrvatskoj, to je nešto čega se čovjek jednostavno ne može osloboditi. Kod mene je to bilo tako da sam na svom životnom putu često u različitim situacijama sretao Hrvate te sam im mogao posvetiti pozornost.

⁴ Lončarić, V. Varaždinske vijesti. „Političar europskog formata“, 13. ožujka 2000.

⁵ Isto.

Primjerice, u Sjedinjenim Državama bio je za vrijeme Drugog svjetskog rata velik broj Hrvata. O njihovim poteškoćama nisam ništa čuo dok nije došao jedan čovjek, zvao se Ante Došen, sa Srednjeg zapada. On mi je objasnio što se to zbiva među Hrvatima koji su bili daleko od Washingtona u kojem sam ja bio. U Americi su, naime, Srbi imali fantastičan propagandni aparat. Hrvati, kako je to nažalost bilo i kasnije, nisu imali nikakav. Naravno da sam se tada zauzeo za njih i da mi je dosta toga uspjelo. Ali, to dakako nije zasluga. Uvjeren sam da bi i mnogi drugi, koji bi tada bili na mom mjestu, isto tako bili djelovali.

O još jednoj životnoj težnji

Sreće sam u životu stvarno imao. A nadam se da ću ponešto sreće imati i dalje. Jer, imam još jednu veliku težnju u životu: htio bih još barem vidjeti da Hrvatska pristupi Europskoj uniji kao punopravni član. Vidite, dragi prijatelji, to je za Hrvatsku životno pitanje. Jedna od velikih slabosti naših sadašnjih političara jeste to da prevelik broj njih ne poznaje ni povijest ni zemljopis. Govori se da se događaji ponavljaju. Možda to nekad i nije tako, ali ako ih se promatra s malo veće vremenske distance, ipak je to činjenica.

O odgodi prijema Hrvatske u Europsku uniju

Moramo i dalje ustrajati na tome da je do te odgode došlo na temelju laži. Hrvatska ima potpuno pravo tražiti, na temelju cjelokupnog pravnog reda koji postoji u svijetu, da dođe u Europsku uniju istovremeno s Bugarskom i Rumunjskom. Dragi prijatelji, to je pravno pitanje, to nije pitanje patriotizma ili simpatije, to je pitanje prava! A ako se odrekemo tog prava, to će značiti kraj za cjelokupnu Europsku uniju. Htio sam samo ukazati na te točke, jer smatram da su sve te stvari povezane: povijesne realnosti, geografska načela, a nimalo manje i pravne činjenice.

O ustrajanju da se o Hrvatskoj u Svijetu više čuje

Drage gospođe i gospodo, ja sam već predugo govorio, želim Vam zahvaliti na Vašem strpljenju, na pozornom slušanju, i želim Vas još nešto zamoliti. Molim Vas ustrajte u tome da se glas Hrvatske u Svijetu više čuje. Svi zajedno moramo postići to da Hrvatska konačno može nastupati kao ravnopravna sila u toj Zajednici i da u njoj djeluje. Posvemašnja je nepravda da se Hrvatsku na temelju jedne laži prevarilo za njezino pravo. A mi moramo sve učiniti da Europska zajednica ne bude rezultat obmane, već da bude stvarni trijumf prava. Onda, naime, ona može stvarno nešto za budućnost značiti. ...⁶

⁶ Vidi govor u nastavku.

GOVOR DR. OTTA VON HABSBURGA U VARAŽDINU 16. LIPNJA 2006.

(Prijevod autorizirane verzije)

Ekscelencijo gosp. biskupe, gospodine profesore Ježiću, dragi prijatelju Barišiću i svi oni koji su ovdje govorili. Posebno zahvaljujem počasnom predsjedniku *Hrvatsko-Njemačkog društva* gospodinu Mamuziću koji je ovdje na ovom području vrlo mnogo učinio te mu želim reći da mu zahvaljujem za sve ono što je odavde iz Varaždina učinjeno.

Ovdje se o meni s malo odviše simpatija govorilo kad se spominjalo što sam sve učinio. No vidite, ne može se nešto uspješno raditi ako pri tomu ne sudjeluju i prijatelji, a oni ponekad postignu mnogo više od onoga u čije ime nešto čine. Jer, nitko ne može sam nešto postići ako nema uza se druge koji mu pomažu.

A i u ovoj se knjizi osim toga o meni odviše prijateljski govori.

U stvarnosti je to bilo tako da sam od početka govorio da ne ću nikada pisati memoare. Za to je postojao jedan jednostavan razlog: za vrijeme Svjetskog rata i poslije njega gotovo su svi ljudi pisali memoare. Pisali su ih osobito prije činjenica, tako da su pisali i ono što nisu učinili. Bez obzira na to, za mene ne bi jednostavno bilo moguće činiti ono što sam morao učiniti kad bi drugi bili u strahu da ću pisati memoare. Htio sam da i to bude rečeno, jer ponekad mi se spočitavalo da za buduće naraštaje nisam ništa napisao. Želim samo da ne mislite da je to bilo zbog lijenosti, nego da znate da je to bio dio posla koji je jednostavno bio ispunjenje moje dužnosti i obveze. Ja sam od prethodnika i roditelja, hvala Bogu, dobio takav odgoj koji se temeljio na uvjerenju da čovjek sam ne može baš puno postići, nego da su mnogo toga već iznijeli na svojim leđima oni koji su bili prije nas. Znaite, to je naprosto tako da onda nekome neke stvari jednostavno ne idu u glavu. Ako se želi biti nepristran, treba se upitati - je li to moja ili zasluga mojih prethodnika? I onda se zaključuje - ipak su to bili prethodnici koji su bili bolji.

Drage gospođe i gospodo, zadaće koje su mi nadolazile ne opravdavaju nikakvu posebnu zaslugu već je jednostavno tako nadošlo. Sada sam pak bio vrlo zainteresiran da ovdje čujem stanovite stvari koje stoje u knjizi. Jer, moram Vam najpoštenije reći, ja je nisam još pročitao. Vidite to je jednostavno tako - ako se želi nešto učiniti, čovjek se oko toga stopostotno angažira i onda drugo ne dospije. Ja se u stanovitoj mjeri divim onim ljudima koji su bili tobože djelatni u javnom životu, ali su si i uzeli vremena da i sami sebi sagrade spomenik. No, što će imati od tog spomenika? Baš ništa, jer konačno za čovjeka je odlučujući samo jedan dan u njegovom životu. To je dan kad se stane pred Boga, pred vječnoga suca. On nas ne pita o uspjesima već nas pita jesmo li učinili ono što smo smatrali svojom dužnošću. Ta to je ono što najviše vrijedi za vječnost.

Naravno da čovjek tu i tamo ima zanimljivih trenutaka i u ovom životu. Ja sam primjerice, što sam već samo natuknuo, dvaput primio vrlo prijateljska pi-

sma od jednog terorista, od gospodina Arkana. Njegovo je ime postalo poznato kao ime četničkog vođe. Pisao mi je da će me ustrijeliti. Prvi puta je to bilo u Sarajevu, kada mi je vrlo prijateljski pisao - a bio je moram Vam reći stvarno vrlo ljubazan: Ako dođete u Sarajevo, dogodit će Vam se isto što i Vašem pretku, prastricu. A drugi mi je puta pisao u vezi s Vukovarom. Ako dođem tamo, stvarno će mi se to dogoditi. Razumljivo da sam pismo jednostavno stavio u džep i išao tamo. I vidite to čak nije bila nikakva vrst hrabrosti, već naprosto osjećaj da čovjek treba nešto učiniti i to jednostavno mora učiniti.

Kad čovjek postane tako star kao ja, može se Bogu samo zahvaliti da mu je za cijeli život postavio tako predivnu zadaću. Vidite, ja sam vidio što su činili moji roditelji. O životu moga oca, koji je po ljudskoj prosudbi tragično završio, danas se može reći da je to bio uspješan život. A onda moja majka, koja je bila hrabra osoba, koja je također išla istim smjerom i koja mi je prenijela u nasljeđe stvari koje čovjeku ostaju za cijeli život. Mogu Vam primjerice reći kako su mi moji roditelji jednostavno prenijeli, duboko usadili, ljubav prema stanovitim narodima. Primjerice prema Hrvatskoj. Više se nisam mogao osloboditi, čak i da sam htio ne bih mogao više biti sretan, kad se ne bih zauzimao za Hrvatsku. Tu ljubav čovjek ima u sebi, to nije nikakva zasluga, to je čovjeku jednostavno dano.

Moj otac i moja majka prenijeli su mi i posebnu ljubav prema Galiciji. Za vrijeme svojeg dugog i tragičnog života bili su oboje i u Galiciji i to odmah nakon njihovog vjenčanja. I još sada kao sasvim stari čovjek mogu se sjetiti različitih osoba koje su bile kod njih. Primjerice moj otac, a potom i moja majka, su mi pripovijedali o jednom židovskom trgovcu koji se zvao Abraham Allerhand. On je bio posebno vjeran, a ja sam samo znao da je on negdje postojao. I vidi, kod pogreba bečkog kardinala, kojem sam i ja prisustvovao, iznenada je preda mnom sjedio sveučilišni profesor Allerhand. Pitao sam ga tada, a on mi je potvrdio da je stvarno sin onoga Abrahama Allerhanda. Bio je nadasve začuđen da sam se mogao takvoga nečega sjećati.

Što pak se tiče obveze prema Hrvatskoj, to je nešto čega se čovjek jednostavno ne može osloboditi. Kod mene je to bilo tako da sam na svom životnom putu često u različitim situacijama sretao Hrvate te sam im mogao posvetiti pozornost. Primjerice, u Sjedinjenim Državama bio je za vrijeme Drugog svjetskog rata veliki broj Hrvata. O njihovim poteškoćama nisam ništa čuo dok nije došao jedan čovjek, zvao se Ante Došen, sa Srednjeg zapada. On mi je objasnio što se to zbiva među Hrvatima koji su bili daleko od Washingtona u kojem sam ja bio. U Americi su Srbi imali fantastičan aparat za propagandu. Hrvati, kako je to nažalost bilo i kasnije, nisu imali nikakav. Naravno da sam se tada zauzeo za njih i da mi je dosta toga uspjelo. Ali to dakako nije zasluga. Uvjeren sam da bi i mnogi drugi, koji bi tada bili na mom mjestu, isto tako bili djelovali.

Sreće sam u životu stvarno imao. A nadam se da ću ponešto sreće imati i dalje. Jer, imam još jednu veliku težnju u životu: htio bih još barem vidjeti da Hrvatska pristupa Europskoj uniji kao punopravni član.

Vidite, dragi prijatelji, to je za Hrvatsku životno pitanje. Jedna od velikih slabosti naših sadašnjih političara jeste da prevelik broj njih ne poznaje ni povijest ni zemljopis. Uvijek se govori: događaji se ponavljaju. Pa dobro, ali nekad izgleda da to i nije tako. Ali, promatra li se s malo veće vremenske distance, ipak je to činjenica.

Uzmimo primjerice sadašnji Irački rat. To su sve posljedice pogrješaka koje su učinjene prije 1919. godine. Pogledajte, godine 1919. Francuska i Engleska zapravo su iznašle ime Irak. Ono prije nije postojalo. Postojale su tri skupine stanovnika na tom području. Najveća je bila skupina tzv. Arapa močvare, a danas se o njima govori kao o Šijitima. To pak objašnjava tako malo, kao kad se o Sjevernoj Irskoj kaže – to su katolici. Ja se prilično snalazim u poznavanju situacije Sjeverne Irske. Još kad sam bio parlamentarac, bio sam tamo i ocijenio sam situaciju na licu mjesta. Imao sam sreću da mi bude omogućeno posjetiti zatvorenike u njihovim zatvorima. Bio sam u najstrožem, u najbolje čuvanom zatvoru kod pripadnika IRA-e koji su tamo štrajkali glađu. Neki od njih čak su umrli štrajkajući glađu. Imao sam prilike s njima otvoreno razgovarati. I tada mi je postalo savršeno jasno: oni nisu bili katolici. Možda su bili nekada kao djeca kršteni, ali gotovo svi od njih bili su polazili ruske škole u kojima su pripremani za terorizam. To se posebno odnosi na *Univerzitet Lumumba*. Išao sam dakako i k tzv. protestantima i tu sam se opet pitao: odakle im to? Oni su se nazivali rojalisti, ali zasigurno nisu bili uvjereni protestanti već politički aktivisti na drugoj strani. Dakle, na obje se strane daju kriva imena. I to nam iskrivljuje sve slike.

U Iraku se točno ponovilo ono što je kod nas na Dunavskom području stvoreno ugovorima iz St. Germaina i Trianona onim iznalaženjem Jugoslavije. To je bila politika Francuza i Engleza, koji tamo nisu stvarali mir rado mira, već isključivo zbog toga što se tamo radilo o gospodarskom naftnom interesu. I što se sad odigralo? Taj se Irak raspao na tri dijela, koja su tu uvijek postojala. Tu se govorilo o tzv. Šijitima, koji su Arapi, pa o Kurdima, koji su u stvarnosti planinski Turci, a konačno tu postoje i Tikriti. Saddam Husein podsjećao me nevjerovatno na Miloševića. Ne smije se zaboraviti da je cijeli taj rat bio ponavljanje stanovitih stvari koje su se u povijesti ponovno dogodile. Treba se samo prisjetiti kakvu je na primjer posljedicu imalo umorstvo Stjepana Radića. Već to je bila smrtna presuda za Jugoslaviju. Sada je u Iraku prolijevanjem krvi nastala točno ista situacija.

A ne smijemo zaboraviti i još nešto: svjetska gospodarska kriza nije zasigurno započela krahom burze u New Yorku. Slom burze nije bio razlog, već je bio

posljedica. Razlog na Dunavskom području bio je slom financijske institucije *Kreditanstalt*, koja je imala svoje sjedište u Beču, a filijale u Budimpešti, Pragu i Zagrebu. Cjelokupna svjetska gospodarska kriza bila je posljedica toga. Danas, u svjetlu tih povijesnih činjenica moramo biti na čistu gdje je potreban oprez. U tom kontekstu moram spomenuti: za nas je pravi blagoslov što se Crna Gora odvojila od te Jugoslavije.

Ne smije se jednostavno zaboraviti kakve bi posljedice imala pobjeda onih koji su Crnu Goru htjeli ostaviti u sastavu Jugoslavije. Drage gospođe i gospodo, ja uvijek ponovno imam dojam da stanovite političke osobe jednostavno ne pogledaju zemljopisnu kartu. Jer, ako se čita povijest, zna se što se odigralo u 19. stoljeću. Tada su bolji političari, koje smo na stanovitim mjestima imali, sve učinili da spriječe prodor Rusa na Sredozemno more. I kad onda čujemo viku onih koji su htjeli Crnu Goru ostaviti u Jugoslaviji, nešto nam postaje jasno: da su to postigli, bila bi po prvi put Rusima dana mogućnost da dođu na Sredozemno more. Dakako, sa svim posljedicama.

Ja sam nedavno razgovarao s jednim međunarodnim službenikom, s jednim od onih koji su tamo bili kod provođenja referenduma. Rekao mi je da je za njega bila nedvojbeno procjena da je Bulatovićeve jugoslavenske stranke imala nevjerovatno mnogo novca, nasuprot onima koji su bili za osamostaljenje Crne Gore. To je bio jednostavno novac koji je došao iz Moskve.

Vidite, Moskva ima sada nevjerovatno mnogo novaca zbog ogromnog porasta cijena nafte. Stoga bismo morali zahvaliti Bogu da je ishod referenduma u Crnoj Gori onakav kakav jeste. Za nas ne bi bilo tako ugodno kad bi nam Rusi postali susjedi s južne strane Dubrovnika.

To su gledišta koja bismo danas trebali imati pred očima. Iz toga vidimo koja je zadaća Hrvatske, i obratno, koja je zadaća Europske unije prema Hrvatskoj. Pogledajte to kočenje što se tiče prijema Hrvatske u Uniju, to je ipak totalni skandal! Vratimo se unatrag i prisjetimo se da nam je Carla del Ponte, ta vještica s međunarodne scene, uvijek govorila da je protiv pristupnih pregovora s Hrvatskom zbog toga što nije izručen general Gotovina. Ne uzimajući u obzir je li stvarno opravdano da se nekoga izruči koji je branio svoju domovinu, moramo se upitati: tko je bio agresor? Je li Hrvatska izvela ijednu agresiju? Treba stvarno postaviti pitanje što je uopće to s tim Sudom!

Ali želim ići i dalje od toga, to je pitanje velike politike. Pretpostavljam da je optužba protiv generala Gotovine bila opravdana – ali cijela ta stvar služila je samo agitaciji protiv Hrvatske, jer nije izručila generala. Sada pak znamo da je kod generala Gotovine pronađena njegova putovnica iz koje je vidljivo da on zadnjih godina nije bio u Hrvatskoj, nego je drugud putovao. U Španjolskoj pak je uhvaćen. Tu se pokazalo da je ono što su rekli predsjednik hrvatske vlade i

predsjednik Republike Hrvatske bila istina i da je Carla del Ponte nasjela lažima. Ali do danas se koriste posljedice te tadašnje laži protiv Hrvatske i njima se sprječava Hrvatsku. Svatko tko ima donekle osjećaja za pravdu, točno zna: nakon preuzimanja putovnice od Gotovine trebalo je sve te mjere dokinuti i moralo se Hrvatskoj priznati pravo da uđe u Europsku uniju istodobno s Rumunjskom i Bugarskom.

Ne smijemo sada ponovno popustiti! U Hrvatskoj i izvan Hrvatske moramo se založiti za to da Hrvatska 2007. bude članica Europske unije! Moramo i dalje ustrajati na tomu da je do te odgode došlo na temelju laži. Hrvatska ima potpuno pravo tražiti, na temelju cjelokupnog pravnog reda koji postoji u Svijetu, da dođe u Europsku uniju istovremeno s Bugarskom i Rumunjskom. Dragi prijatelji, to je pravno pitanje, to nije pitanje patriotizma ili simpatije, to je pitanje prava! A ako se odrekne tog prava, to će značiti krah za cjelokupnu Europsku uniju. Htio sam samo ukazati na te točke, jer smatram da su sve te stvari povezane: povijesne realnosti, geografska načela, a nimalo manje i pravne činjenice.

Nedavno se vodila borba o unošenju formulacije odnosa prema Bogu u nacrt ustava Europske unije. Nažalost akcija s naše strane nije dovoljno dobro vođena. A prečaska će mi gospoda oprostiti: Crkva u najvećem broju mjesta nije reagirala. A radilo se o jednom temeljnom načelu i pravilno reagiranje bilo bi njezino apsolutno pravo.

U vezi s tim želim Vam ispričati još jedno svoje sjećanje. Moram iskreno ponoviti da sam u životu imao jako puno sreće. Tako sam svojedobno u Washingtonu bio nazočan i kod početka rasprave o unošenju Boga u dokument Ujedinjenih naroda. U Washingtonu je postojao vrlo lijep posjed kojim se je vlada SAD-a koristila za održavanje međunarodnih konferencija koje nisu bile za javnost. Tada se raspravljalo o zamisli predsjednika Roosvelta da se formira organizacija u kojoj bi članice proturatnog saveza nastavile djelovati i poslije Svjetskog rata. To je bilo ishodište pregovora za stvaranje Ujedinjenih naroda. Na konferenciju su, međutim, pozvane samo ratne velesile. Tako je to bila konferencija samo trojice. Bile su tu Sjedinjene države, čiji je predstavnik tada bio stanoviti Alger Hiss, koji je kasnije razotkriven kao sovjetski špijun. Drugi je bio engleski ministar vanjskih poslova Antony Eden kojega sam imao prigodu dobro upoznati. Nije bilo ugodno, jer Eden je bio jedan od najlošijih ljudi koje sam sreo. On je gajio neku osobnu mržnju prema Bogu, ne znam zašto, ali tako je bilo. A treći je bio predstavnik Sovjetskog saveza, zvao se Maksim Litvinov. Kad su se našli zajedno, već kod prvog zasjedanja Litvinov je izjavio da Sovjetski savez postavlja apsolutni uvjet, *conditio sine qua non*, da se ne govori o Bogu ili o bilo kakvom višem biću. Stare duhove, kako je rekao Litvinov, treba protjerati s njihovih prijestolja, a na njihova mjesta treba postaviti ljude. I to su sva trojica prihvatila.

Tada je 1945. godine sazvana Konferencija u San Francisku na kojoj se trebala ustrojiti Organizacija ujedinjenih naroda. U tom je času šest islamskih zemalja, koje su bile pozvane na konferenciju, postavilo zahtjev da se u povelju ipak unese formulacija o odnosu prema Bogu. Muslimanski zahtjev je odbijen sa sva tri glasa, unatoč protivnih jedanaest – šest islamskih zemalja i pet južnoameričkih. Nažalost među sudionicima nije bilo ni jednog jedinog Europljanina.

Tada Hrvatska nije postojala. Nisu postojale ni Austrija ni Ugarska. Rijetka sreća u nesreći. To je bila totalna međunarodna blasfemija. Kada sam tada čuo Litvinove riječi, morao sam se sjetiti gradnje Babilonske kule. I ta gradnja bila je kažnjena pomutnjom jezika. A ja jedva imam utisak da je OUN pridonijela jasnoći jezika.

Ali od toga glasovanja u San Francisku, ta se formula, koju je Litvinov upotrijebio, stalno iznova pojavljuje. Formula koju je pronašao Staljin.

Ako se sada u europskom ustavu ne uspije progurati neka formulacija o odnosu prema Bogu, onda možemo reći da je to Staljinova posmrtna pobjeda.

Drage gospođe i gospodo, ja sam već predugo govorio, želim Vam zahvaliti na Vašem strpljenju, na pozornom slušanju, i želim Vas još nešto zamoliti. Molim Vas ustrajte u tome da se glas Hrvatske u svijetu više čuje. Svi zajedno moramo postići to da Hrvatska konačno može nastupati kao ravnopravna sila u toj Zajednici i da u njoj djeluje. Posvemašnja je nepravda da se Hrvatsku na temelju jedne laži prevarilo za njezino pravo. A mi moramo sve učiniti da Europska zajednica ne bude rezultat obmane, već da bude stvarni trijumf prava. Onda, naime, ona može stvarno nešto za budućnost značiti. Zahvaljujem Vam! Hvala!

Prijevod Vid Lončarić

Napomena: Uz ovlast dr. Stepana Baier.

IZRAZI SUĆUTI OBITELJI POVODOM SMRTI DR. HABSBURGA

Povodom smrti nadvojvode Otta von Habsburga, 4. srpnja 2011., dr. Damir Mamuzić, počasni predsjednik HNDV-a, uputio je obitelji von Habsburg brzojav sljedećeg sadržaja:

Poštovani gospodine Karl von Habsburg-Lothringen,
Poštovana obitelj von Habsburg,
s velikom smo žalosti ovdje u Varaždinu primili vijest o smrti Vašeg oca, gospodina dr. Otta von Habsburga.

Njegova Ekscelencija bio je veliki prijatelj Varaždina kao i cijele Hrvatske. Od 2000. do 2006. sa svojom suprugom princezom Reginom više je puta gosto-

vao ovdje u Varaždinu. Rezultat tih njegovih posjeta bio je utemeljenje *Ogranka PEU Varaždin*. Naše *Hrvatsko-Njemačko društvo Varaždin* dodijelilo mu je diplomu počasnog člana. Naš veliki prijatelj dr. Otto von Habsburg dao je preko „tihe diplomacije“ svoj neprocjenjivi prilog u borbi za međunarodno priznanje Hrvatske kao i za prijem Hrvatske u Europsku zajednicu. Za to smo mi Varaždinci Vašem pokojnom ocu kao i cijeloj obitelji von Habsburg vječno zahvalni.

U trajnom sjećanju i srdačnoj sućuti članovi *PEU Varaždin* i *Hrvatsko-Njemačkog društva Varaždin*:

Prof. dr. Vesna Dušak, Vladimir Koščec, prof., Slobodan Mikac, dipl. iur., Vid Lončarić, prof., Damir Mamuzić, dr. med.

SAŽETAK

PRISJEĆANJE NA BORAVKE I PORUKE DR. OTTA VON HABSBURGA U VARAŽDINU 2000. I 2006. GODINE

Hrvatsko-Njemačko društvo Varaždin (HNDV) u dva je navrata organiziralo posjet nadvojvode Otta von Habsburga Varaždinu. Prvi je posjet upriličen povodom obilježavanja petogodišnje obljetnice (2000. god.), a drugi prigodom desetogodišnje obljetnice HNDV-a (2006. god.). Autor u članku donosi podatke o ta dva boravka Nadvojvode u Varaždinu, podsjećajući ukratko na najvažnije momente iz života i djelovanja dr. Habsburga, naglašavajući njegovu ulogu izrazitog pobornika i promicatelja paneuropske ideje i dosljednog europskog parlamentarca visokih moralnih zasada. Navodi nadalje glavne misli i naglaske iz govora dr. Habsburga u Varaždinu 16. lipnja 2006., te izdvaja izjave o njegovom odnosu prema Hrvatskoj, posebno pak one kojima izražava svoje negodovanje zbog odgađanja Europske unije da primi Hrvatsku u Europsku uniju. Nakon donošenja cjelovitog teksta autorizirane verzije govora u hrvatskom prijevodu i na njemačkom izvorniku, autor rad završava tekstem sućuti koju je vodstvo PEU i HNDV-a 4. srpnja 2011. uputilo obitelji von Habsburg povodom smrti dr. Habsburga.

Ključne riječi: Otto von Habsburg; Varaždin; govor 2006.

ZUSAMMENFASSUNG

ERINNERUNG AN DIE AUFENTHALTE UND DIE BOTSCHAFTEN VON OTTO VON HABSBURG IN VARAŽDIN

Die *Kroatisch-Deutsche Gesellschaft Varaždin* (KDGV) hat zwei Besuche des Erzherzogs Otto von Habsburg in Varaždin organisiert. Der erste Besuch wurde im Jahre 2000. anlässlich des fünfjährigen und der zweite Besuch im Jahre 2006. anlässlich des zehnjährigen Jubiläums der KDGV veranstaltet. Der Autor berichtet in seinem Artikel über diese zwei Aufenthalte von Erzherzog in Varaždin und erinnert gleichzeitig an die wichtigsten Momente aus dem Leben und an die Schwerpunkte der Wirkung von dr. Habsburg. Weiter führt er die Hauptgedanken und die Akzente aus der am 16. Juni 2006. in Varaždin gehaltenen Rede von dr. Habsburg an und betont seine Äußerungen über sein Verhältnis zu Kroatien, unterstreicht besonders jene, in denen er sein Ärger wegen der Verschiebung des Empfangs Kroatiens in die Europäische Gemeinschaft zum Ausdruck bringt. Nach der Anführung der ganzen und autorisierten Version der Rede in kroatischer Übersetzung und im deutschen Original, schließt der Autor den Artikel mit dem Text der Anteilnahme, die die varaždiner PEU und KDGV anlässlich des Erzherzogs Todes der Familie von Habsburg am 4. Juni 2011 ausgesprochen haben.

Schlüsselwörter: Otto von Habsburg; Varaždin; Rede 2006.

